

SAKSBEHANDLER
Terje de Groot

VÅR REF.
23/00865-5

DERES REF.

VÅR DATO
18.08.2023

DERES DATO

postmottak@ra.no
www.riksantikvaren.no

Norsk håndverksinstitutt
Maihaugveien 1
2609 LILLEHAMMER

Att: Kjetil Storeheier Norheim

Rekonstruksjon av Borgund stavkirke i Setesdalen - Avklaringer rundt roller, behov og innsatsfaktorer hos samarbeidspartnere – Riksantikvarens tilbakemelding

Vi viser til e-post av 20. juni 2023, hvor dere ber viktige samarbeidspartnere i arbeidet med å legge til rette for en prosessuelt autentisk rekonstruksjon av Borgund stavkirke på Rysstad i Setesdal om tilbakemelding på ni spørsmål. Spørsmålene er ment å avklare hvilken rolle, hvilke behov og hvilke innsatsfaktorer vi ser for oss å ha i prosjektet. Vi viser også til vårt brev av 15.3.2023 (vår ref. 23/00865-2) som i stor grad svarer på de samme spørsmålsstillingene.

Nedenfor finner dere Riksantikvarens respons.

*Spørsmål 1: Hva ønsker din institusjon **primært** å få ut av en deltakelse i stavkirkeprosjektet?*

Riksantikvarens oppgave er først og fremst å bevare den fysiske kulturarven. Medvirkning og bidrag til reising av kopier ligger generelt utenfor våre oppgaver. Dette innebærer at våre ressurser skal rettes mot tiltak som gjør at vi kan forvalte den allerede eksisterende bygningsarven. Vår primære interesse ved å delta i prosjektet ligger derfor først og fremst i *de forberedende undersøkelsene* i den stående Borgund stavkirke, dvs. undersøkelsenes *potensiale* til å få ny kunnskap om hvordan denne stavkirken ble planlagt og bygget. Dette vil kunne bidra til en bredere forståelse av stavkirken og derigjennom også kunne få betydning for hvordan den forvaltes.

Spørsmål 2: Hvilke andre sider av prosjektet vil være verdifulle for din institusjon?

Riksantikvaren ser det som verdifullt at arbeidet med å kopiere Borgund stavkirke på visse forutsetninger, omtalt i vårt brev 15.3., vil kunne bli en arena for formidling av håndverkskunnskap til nye generasjoner. Den forholdsvis lange prosjektperioden vil kunne innebære at fagskoler og andre relevante utdanningsløp/kurs vil kunne legge deltaking inn i sine planer for utvikling av håndverkskompetanse for tømrere og tilhørende byggfag. Dette er positivt for kompetansebygging innenfor fag relatert til stavkirkefeltet, men vil også kunne bidra til en generell økning av interesse og engasjement innenfor tradisjonelt bygghåndverk.

Spørsmål 3: Prosjektet har flere formål, herunder praktisk håndverksforskning, dokumentasjon, opplæring/kompetansebygging og formidling. Hvilke formål er mest relevante for din institusjon, og på hvilken måte vil din institusjon kunne bidra faglig inn i prosjektet på dette/disse områdene?

Riksantikvaren har fagkompetanse både på middelalderhåndverk og middelalderens kunst-/kultur-/ og religionshistorie. Vår oppgave som direktorat er å legge til rette for bevaring av kulturminnene og formidle den samfunnsmessige verdien av dem. En viktig del av dette oppdraget er kompetansebygging innenfor tradisjonelt håndverk, og vi arbeider for tiden med en håndverksstrategi. Riksantikvaren har ikke formelt ansvar hverken for etablering av utdanningstilbud eller gjennomføring av utdanningstiltak. Vi har imidlertid et ansvar for å bidra til at rammevilkår for vern av kulturmiljø er gode og at eiere av kulturminner og kulturmiljø har tilgang på de ressurser som trengs for at kulturminner sikres et godt og langsiktig vern. Den kompetente håndverkeren er en kritisk viktig ressurs i denne sammenheng. Riksantikvarens eventuelle faglige bidrag inn i kopieringen av Borgund stavkirke vil for eksempel kunne innebære innlegg i fagdiskusjoner om betydningen av godt håndverk og at avgjørelser omkring tvilstilfeller skal tas på så godt og bredt kunnskapsgrunnlag som mulig. Vi understreker imidlertid at et eventuelt bidrag fra oss avhenger av den endelige utformingen av kopieringsprosjektets innretning og prioritering. Vi avventer derfor endelig prosjektbeskrivelse før vi kan ta konkret stilling til spørsmålet.

Spørsmål 4: Hvordan ser dere for dere at institusjonens deltakelse i prosjektet vil kunne organiseres praktisk (periodeopphold, dagsbesøk, hospitering over tid, praktiske delprosjekter primært i egen institusjon m.m.)?

Dette spørsmålet er det ikke mulig for oss å besvare på nåværende tidspunkt.

Spørsmål 5: Ved opphold på byggeplass, hvor store grupper ser dere for dere kommer til å delta fra deres institusjon (antall deltakere)?

Dette spørsmålet er det ikke mulig for oss å besvare på nåværende tidspunkt.

Spørsmål 6: Hvilke perioder av året vil det være mest formålstjenlig for deres institusjon å delta i/avholde aktiviteter knyttet til byggeplass? Ta gjerne utgangspunkt i vedlagte tentative framdriftsplan for prosjektet.

Dette spørsmålet er det ikke mulig for oss å besvare på nåværende tidspunkt.

Spørsmål 7: Har deres institusjon noen særskilte behov knyttet til deltakelse på byggeplass som det må tas høyde for i planleggingen?

Dette spørsmålet er det ikke mulig for oss å besvare på nåværende tidspunkt.

Spørsmål 8: Området rundt Rysstad har begrenset overnattingskapasitet i kommersielle anlegg. Hvordan stiller institusjonen seg til bruk av enklere overnattingsalternativer for grupper med kortere opphold?

Dette spørsmålet er det ikke mulig for oss å besvare på nåværende tidspunkt.

Spørsmål 9: En prosessuelt autentisk rekonstruksjon med fokus på håndverksforskning og kompetansebygging er kostbar, og krever en omfattende finansiering. Hoveddelen av

finansieringen søkes finansiert gjennom Sparebankstiftelsen DNB, samt at Norsk håndverksinstitutt og Stiftelsen Setesdal stavkyrkje står for en betydelig egenfinansiering. På hvilken måte – og på hvilket nivå - ser din institusjon for seg å kunne bidra i den økonomiske gjennomføringen av prosjektet (rene tilskudd, dekning av egen aktivitet/kostnader, arbeidsinnsats, andre økonomiske innsatsfaktorer)?

Vi viser til vårt brev av 15.3.2023, hvor vi påpeker at et eventuelt økonomisk engasjement avhenger av prosjektets endelige utforming, innretning og prioritering. Også Riksantikvarens tilgjengelige budsjetttrammer i prosjektperioden vil være vesentlige i en vurdering av en tilskuddssøknad, som vi vil behandle når den kommer med en ferdigstilt prosjektbeskrivelse, en endelig beskrivelse av prosjektorganisering, og et budsjett som synliggjør prosjektets ulike innsatsområder.

I brevet ba vi om at noen kulturminnefaglige spørsmålsstillinger ble ytterligere belyst og NHI arrangerte et seminar i juni med bred institusjonell og faglig deltakelse, der flere av disse problemstillingene ble drøftet. Vi venter på en revidert prosjektbeskrivelse som svarer ut våre spørsmålsstillinger. Uten denne er det vanskelig for Riksantikvaren å ta stilling til prioritering av tilskuddsmidler til prosjektet

*

Avslutningsvis ønsker vi å understreke at vi ser det verdifulle i potensialet for håndverksutvikling som prosjektet presenterer. Vi er opptatt av å styrke håndverkskompetansen i forvaltning av fredete og verneverdige kulturminner. Vi gjør imidlertid oppmerksom på at Riksantikvaren har stramme budsjetttrammer og at vi må benytte våre ressurser på en slik måte at vi får mest mulig igjen for pengene. Som vi påpekte i vårt brev av 15.3.2023, avhenger vårt engasjement av prosjektets endelige utforming, innretning og prioritering. Vi imøteser derfor endelig prosjektbeskrivelse.

Vennlig hilsen

Harald Ibenholt

Seksjonssjef

Terje de Groot

Seniorrådgiver

Brevet er elektronisk godkjent uten underskrift

Kopi til: Kjetil Storeheier Norheim/ Eivind Falk, Norsk håndverksinstitutt, Maihaugveien 1,
2609 LILLEHAMMER